

ГАС ПРЕС

БРОЈ 153 • СЕПТЕМБАР 2019. • ЈП „СРБИЈАГАС“ • НОВИ САД

ISSN 1452-7758

40 ГОДИНА

**ГАСОВОДА ХОРГОШ-БАТАЈНИЦА-ЗВОРНИК
УВОЗА ПРИРОДНОГ ГАСА У СРБИЈУ И
ТРАНЗИТА ЗА БиХ**

**ОД НАШЕГ ПРВОГ ПОВЕЗИВАЊА СА
МЕЂУНАРОДНИМ СИСТЕМОМ ГАСОВОДА**

ВИСОКА ОЦЕНА ЗА САРАДЊУ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТИКЕ	4
ПРАВИЛА О РАДУ БУДУЋЕГ ГАСОВОДА НА ЈАВНОЈ КОНСУЛТАЦИЈИ	4
САУДИЈСКИ „АРКАД ИНЖЕЊЕРИНГ“ ГРАДИ ДЕОНИЦУ ОД ГРАНИЦЕ СА ТУРСКОМ ДО ГРАНИЦЕ СА СРБИЈОМ	5
ДОБРЕ ВЕСТИ ЗА СРБИЈУ И ЧИТАВ РЕГИОН	5
„СТУБ“ ГАСОВОДНОГ СИСТЕМА УСПЕШНО ОДОЛЕВА ВРЕМЕНУ	6
ПУТ УВОЗНОГ ГАСА СА СЕВЕРА ПРЕМА ЈУГУ И ЗАПАДУ ЗЕМЉЕ	12
МЕЂУ НАЈБОЉИМА У ЦЕНТРАЛНОЈ И ИСТОЧНОЈ ЕВРОПИ	14
ДА ЛИ ЋЕ СЕ КАПАЦИТЕТИ У УКРАЈИНИ РЕЗЕРВИСАТИ И БЕЗ УГОВОРА?	14
РАЗГОВОР О ИСПОРУЦИ РУСКОГ ГАСА НА СПОЉНА ТРЖИШТА	15
ВЕЛИКЕ КОРИСТИ ОД ЕНЕРГЕТСКОГ СПОРАЗУМА СА РУСИЈОМ	16
ПОТПИСАН УГОВОР СА СРБИЈАГАСОМ	18
ГАС ЈЕ ЕКОНОМСКИ И ЕКОЛОШКИ НАЈБОЉИ	18
ИНВЕСТИТОРИ ТРАЖЕ ДА ИНДУСТРИЈСКЕ ЗОНЕ ИМАЈУ ГАС	19
СРБИЈА ЋЕ ДО КРАЈА ГОДИНЕ ПРЕДСТАВИТИ СТРАТЕГИЈУ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ	20
ХУМАНОСТ УЗ ОСМЕХ	21
У КИКИНДИ, НА „ДАНИМА ЛУДАЈЕ“	22
ЈОРДАН ЗЕМЉА ПОСЕБНОГ ШАРМА И НЕВЕРОВАТНЕ ИСТОРИЈЕ	23

СР - КАТАЛОГИЗАЦИЈА У ПУБЛИКАЦИЈИ
 БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ, НОВИ САД
 658(497.11)(085.3)

ГАС PRESS / ЈП "СРБИЈАГАС", СЛУЖБА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ И МАРКЕТИНГ;
 ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК ВЕСНА АРСИЋ;
 ЧЛАНОВИ РЕДАКЦИЈЕ ВЛАДИМИР УТОРНИК, ЈАСМИНА ЂОРЂЕВИЋ, ДЕЈАНА ШРАНЦ,
 КСЕНИЈА АЋИМОВИЋ, ЗОРАН МАЈСТОРОВИЋ;
 ФОТОГРАФИЈА НЕБОЈША ИЛИЋ, САНДРА ЦРЕПУЉА;
 ДИЗАЈН И ПРЕЛОМ ЗОРАНА ДАМЈАНОВИЋ;
 2007, БР.1 (ЈАН.)- .- НОВИ САД : ЈП "СРБИЈАГАС", 2007.-.- ИЛУСТР. ; 22 СМ
 МЕСЕЧНО.
 ISSN 1452-7758
 COBISS.SR-ID 219326983

**ВЕЛИКИ ЈУБИЛЕЈ ГАСОВОДА
 ОД ХОРГОША ДО ЗВОРНИКА
 ОБЕЛЕЖАВАМО У ВРЕМЕ КАДА СЕ У
 СРБИЈИ ГРАДИ НОВИ МАГИСТРАЛНИ
 ГАСОВОД ОД БУГАРСКЕ ДО МАЂАРСКЕ
 ГРАНИЦЕ**

**СРЕДИНОМ СЕПТЕМБРА ПОТПИСАН
 УГОВОР О ИЗГРАДЊИ БУГАРСКОГ ДЕЛА
 ТУРСКОГ ТОКА! САУДИЈСКИ „АРКАД
 ИНЖЕЊЕРИНГ“ ГРАДИ ДЕОНИЦУ ОД
 ГРАНИЦЕ СА ТУРСКОМ ДО ГРАНИЦЕ СА
 СРБИЈОМ**

**ОВОГ МЕСЕЦА У МОСКВИ
 РАЗГОВАРАЛИ АМБАСАДОР
 СРБИЈЕ СЛАВЕНКО ТЕРЗИЋ И ШЕФ
 ГАСПРОМА АЛЕКСЕЈ МИЛЕР! ГЛАВНА
 ТЕМА САСТАНКА РАЗВОЈ ГАСНЕ
 ТРАНСПОРТНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ НА
 ТЕРИТОРИЈИ СРБИЈЕ!**

**НАЈХУМАНИЈИ РАДНИЦИ СРБИЈАГАСА,
 ВЕЋ ПО ТРАДИЦИЈИ, У СЕПТЕМБРУ
 СЕ ОДАЗИВАЈУ АПЕЛИМА УПУЋЕНИМ
 ДОБРОВОЉНИМ ДАВАОЦИМА КРВИ!
 АКЦИЈЕ ОДРЖАНЕ У НОВОМ САДУ И
 БЕОГРАДУ!**

У Москви разговарали амбасадор Србије Терзић и шеф Гаспрома Милер ВИСОКА ОЦЕНА ЗА САРАДЊУ У ОБЛАСТИ ЕНЕРГЕТИКЕ

Славенко Терзић, архива Гп

Милер са амбасадором Србије, архива Гп

У среду, 11. септембра, како је саопштено на сајту „Гаспрома“, о току развоја гасне транспортне инфраструктуре у Србији разговарали су **Алексеј Милер** и амбасадор Србије **Славенко Терзић**. Наиме, у саопштењу са овог састанка стоји да је у Москви одржан радни састанак председника Управног одбора ПАО „Гаспром“ Алексеја Милера са изванредним и опуномоћеним амбасадором Републике Србије у Руској Федерацији Славенком Терзићем.

На састанку је високо оцењена сарадња у енергетском сектору. Стране су посебну пажњу посветиле току развоја гасне транспортне инфраструктуре на територији Србије. Констатовано је да се тренутно наставља рад на изградњи линијског дела гасовода од границе са Бугарском до границе са Мађарском, стоји у саопштењу Гаспромове информативне службе.

(www.gazprom.ru)

„Гастрас“ објавио Позив за јавну расправу

ПРАВИЛА О РАДУ БУДУЋЕГ ГАСОВОДА НА ЈАВНОЈ КОНСУЛТАЦИЈИ

Месец дана на јавној расправи „Правила о раду“ Магистралног гасовода кроз Србију, од бугарске до мађарске границе! Наиме, у уторак, 10. септембра ове године, друштво „Гастрас д.о.о“ објавило је на својој интернет страници Обавештење и Позив за јавну расправу о садржини Нацрта Правила о раду (<https://gastrans.rs/obavestjenje-i-poziv-za-javnu-raspravu/>).

Поменути правилама, „Гастрас“ предлаже садржину правила о раду будућег транспортног система за природни гас чија је изградња у току, како би она била донета након спроведене јавне консултације и прибављања сагласности Агенције за енергетику Републике Србије. Почетак примене ових правила планиран је најкасније почев од првог дана почетка оперативног рада новог интерконектора.

У том циљу Гастрас је објавио текст Нацрта правила на увид јавности, посебно свим будућим заинтересованим корисницима услуга транспорта који се позивају да своје примедбе, коментаре и сугестије на садржину овог нацрта доставе Гастрасу (а копију електронске поруке и Агенцији за енергетику Републике Србије), најкасније до 10. октобра 2019. године на електронску адресу info@gastrans.rs и aers@aers.rs.

(www.aers.rs)

Средином септембра потписан уговор о изградњи бугарског дела Турског тока САУДИЈСКИ „АРКАД ИНЖЕЊЕРИНГ“ ГРАДИ ДЕОНИЦУ ОД ГРАНИЦЕ СА ТУРСКОМ ДО ГРАНИЦЕ СА СРБИЈОМ

Бугарска је у среду, 18. септембра, потписала уговор вредан 1,1 милијарду евра о изградњи бугарског дела Турског тока са конзорцијумом који предводи „Аркад инжењеринг“. Уговор се односи на деоницу дугу 474 километра, која ће ићи од јужне границе Бугарске са Турском, до западне границе са Србијом. Бугарски део гасовода преносиће гас за Србију, Мађарску и Аустрију.

Све препреке за изградњу гасовода Турски ток преко територије Бугарске тако су отклоњене, када је Врховни административни суд те земље „ставио тачку“ на спор око

избора извођача радова.

Иначе, конзорцијум предвођен саудијским извођачем радова „Аркад“ победио је у априлу на тендеру за изградњу гасовода у дужини од готово 500 километара кроз Бугарску, али је бугарски оператор „Булгартрансгас“ у мају саопштио да „Аркад“ није доставио потпуну документацију у року и да је дисквалификовао ту компанију. Бугарски оператор је затим потписао уговор са другим понуђачем, компанијом

„Конзорцијумом за гасни развој и проширење у Бугарској“, која је изабрана за новог извођача. „Аркад“ се жалио на одлуку Булгартрансгаса пред Комисијом за заштиту конкуренције и добио је спор. (Аг.)

Руски амбасадор у Србији Боцан-Харченко:

ДОБРЕ ВЕСТИ ЗА СРБИЈУ И ЧИТАВ РЕГИОН

Након што су агенције пренеле вест о потписивању уговора о изградњи Турског тока кроз Бугарску, амбасадор Русије у Београду **Александар Боцан-**

Харченко рекао је да је „добра вест то што је руски министар индустрије и трговине Русије **Денис Мантуров** потврдио да Бугарска намерава да до почетка 2020. заврши изградњу крака Турског тока до границе са Србијом“.

- У самој Србији, као што се зна, тај пројекат, један од кључних, реализује се у пуној брзини, написао је Боцан-Харченко на свом Твитер налогу. Претходно је написао да је у Београду тог дана „кишовито, али да имамо добре вести“: „Министар индустрије и трговине Русије Денис Мантуров, након састанка са бугарским колегама, потврдио је да Бугарска намерава да до почетка 2020. заврши изградњу крака Турског тока од границе са Турском до границе са Србијом“, написао је Боцан-Харченко на Твитеру.

(www.tanjug.rs)

Четрдесет година гасовода Хоргош-Батајница-Зворник

„СТУБ“ ГАСОВОДНОГ СИСТЕМА УСПЕШНО ОДОЛЕВА ВРЕМЕНУ

Весна Арсић, Владимир Уторник

„Почела испорука гаса из Совјетског Савеза преко НР Мађарске“, „Свечано отворене славине“, „До краја године преко суседне земље увешће се 180 милиона кубика земног гаса“, „Нови допринос успешној привредној сарадњи Југославије и Мађарске“! Ово су само неки од наслова објављени у дневној штампи у петак, 7. септембра 1979. године. Читавих четрдесет година касније, септембра 2019. године, у овом Гас пресу, уз помоћ наших дојучерашњих колега, сада пензионера Србијагаса, листамо календар и враћамо казаљке уназад и сећамо се дана када је почео увоз гаса у нашу земљу.

Тројни договор о размени гаса

Дакле, тог 6. септембра давне '79. године, у част отварања новог гасовода, организована је свечаност у мађарском месту Кишкундорожма, у близини Сегедина и у близини границе са, тада, нашом државом Југославијом. У присуству политичког

Габор Келемен

НАЈПРЕ YU916, САДА МГ И РГ

Иако је YU916 заправо назив читавог пројекта програма гасификације источног дела Југославије, некако је и сам овај гасовод на почетку преузео то име, тако да наши саговорници када га спомињу, користе за њега назив „YU916“. Данас, када питате наше људе у Транспорту гаса како се заправо зове овај гасовод, одговор и није тако једноставан. Јер од Хоргоша до Сенте то је магистрални гасовод МГ-06, па од Сенте до Госпођинаца и Батајнице МГ-04, наставак према Шапцу има ознаку регионалног гасовода РГ 05-04, а до Каракаја и Зворника РГ 05-08.

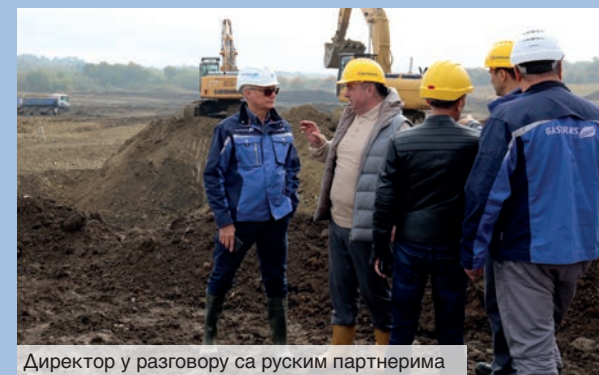
и економског врха две земље, представника покрајинске власти, привредне коморе, дипломатског кора и директора водећих предузећа из Мађарске и источног дела Југославије, званично је почела испорука увозног гаса за источни крак југословенског магистралног гасовода, преко територије наших северних суседа.

У разговорима и договорима са мађарском страном, као члан наше делегације, учествовао је наш први саговорник, сада пензионер, а до пре коју годину саветник извршног директора за техничке послове, машински инжењер **Габор Келемен**.

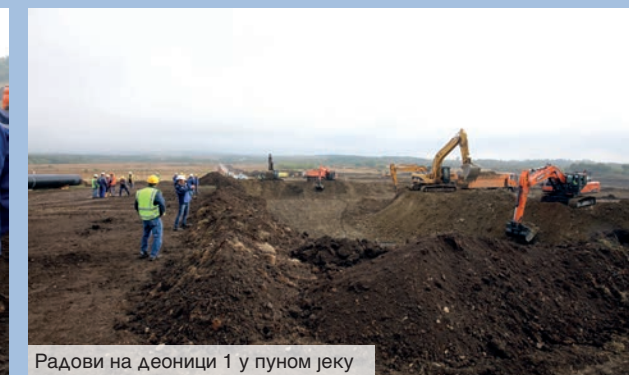
- Први уговор о транзиту гаса потписан је 31. марта 1977. године, а потписници су, са наше стране, били тадашњи генерални директор Комбината нафтне и гасне индустрије „НАФТАГАС“ Нови Сад, **Бранко Јоветић** и директор Нафтагасове Радне организације РО „ГАС“ **Јован Вулић**, а са мађарске стране уговор су потписали генерални директор Нафтно-гасног труста „ОКГТ“ из Будимпеште **др Бан Акош** и представник

НАЈНОВИЈА ВЕСТ ДИРЕКТОР БАЈАТОВИЋ ОБИШАО РАДОВЕ

Директор са делегацијом на првој деоници новог гасовода! Наиме, у четвртак, 26. септембра генерални директор Србијагаса обишао је радове који се изводе на „нултој тачки“ магистралног гасовода од границе са Бугарском до границе са Мађарском. Он се, заједно са представницима предузећа „Гастрас“, као и извођачима радова, уверио како теку припремни земљани радови на изградњи првог објекта пријемне станице преко које ће стизати гас из правца Бугарске. Делегација је обишла још неколико пунктова на првој деоници трасе, која је иначе дугачка 147 километара и протеже се од бугарске границе до Жабара. Како је овом приликом истакнуто, све је у складу са планираном динамиком. Временски услови и ситуација на терену ниједног тренутка, како смо чули од извођача радова, не смеју да буду препрека да се план реализује. И наша екипа, екипа Гас преса, уверила се и забележила сву узурелост и живост на овом градилишту надомак бугарске границе. В.А.

Директор у разговору са руским партнерима

Радови на деоници 1 у пуном јeku

спољнотрговинске фирме „Минерал импекс“ **др Иштван Русаи**. Раније, пре овог уговора, потписан је уговор о увозу гаса са руским „Сојугасекспортом“, тако да је требало завршити гасовод којим ће овај уговорени гас стизати до нас. Главни пројекат гасификације источног дела Југославије, познат под називом који је у виду шифре имао код Међународне банке - YU916, а који је подразумевао управо изградњу гасовода чију четрдесетогодишњицу сада обележавамо, дакле од Хоргоша, преко Госпођинаца, до Батајнице, и даље према Каракају и Зворнику, урадио је „Индустропројект“ из Загреба, а гасовод је градила чувена „Нафтагас монтажа“ из Зрењанина. Занимљиво је да смо, када је гасовод пуштен у рад, а у склопу Уговора о транзиту гаса са Мађарима, заправо имали „размену“ гаса, и то тако да је мађарски „ОКГТ“ на граници са Совјетским Савезом, односно Украјином, код места Берегово, узимао количине гаса које су

договорене са нашом земљом, а нама је испоручивао свој гас у истој тој количини, који је произведен на гасном пољу Алђе, у околини Сегедина. Све због тога што у Мађарској није постојала директна веза гасоводом између Берешурања, који је прво место после украјинског Берегова на мађарској страни, и Кишкундорожме, која је била нама најближа. Мађари су зато врло брзо, будући да је реч о једној краткој деоници од Алђе до нас, изградили тај гасовод, а паралелно смо и ми радили наш гасовод до границе. Они су спојени код граничног камена Е504, где је гранична линија између наше земље и Мађарске. И тако је 6. септембра 1979. године, у присуству бројних званица и уз велике аплаузе, увоз гаса, тачније размена, могла да почне. Руси Мађарима гас, а Мађари нама, и то је трајало три године, казао нам је Габор Келемен.

Прво повезивање у међународни систем гасовода

Келемен, уједно, подсећа и да је у исто време потписан још један уговор, са сарајевским „Енергопетролом“, о транзиту гаса за Босну и Херцеговину, у почетку само за Фабрику глинице у Зворнику, која је била велики потрошач гаса. Такође, наводи и техничке карактеристике гасовода, које су следеће: називни пречник DN 700, односно 28“. Квалитет гаса био је 8.760 килокалорија (+10%), пројектовани притисак у цевима до 50 бара, а максимални проток на годишњем нивоу је 2,5 милијарде кубика. Много већи притисак, од 64 бара, добили смо, како нам је рекао наш саговорник, изградњом другог гасовода који је грађен после десетак година, исто из правца Мађарске, преко Хоргоша, према Госпођинцима и Батајници, чији је пречник 750mm, а капацитет додатних 2 милијарде кубних метара гаса годишње.

Бошко Тодоровић

- Када је 1982. године завршен гасовод кроз Мађарску од границе са Украјином до границе са Југославијом, онда је у нашу земљу почео да пристиже гас са руских гасних поља. Морам да кажем да разлике у квалитету између мађарског и руског гаса није било. Да је то било тако, потврђивали су подаци које смо добијали са процесног гасног хроматографа у Хоргошу, којим смо вршили сва обрачунска мерења гаса који смо увозили, додаје Габор Келемен.

У разговору учествује и садашњи председник Удружења пензионера Србијагаса, раније руководилац у комерцијалном делу предузећа, дипломирани економиста **Бошко Тодоровић**, који иако, како каже, није био директан учесник у овом великом пројекту, добро зна колико је он био значајан за нас, те због тога инсистира да овај датум, 6. септембар, заправо, има троструки значај.

- То је почетак увоза гаса, који је везан за уговор са Совјетским Савезом, чули сте већ заправо са „Сојузгасекспортом“; То је и датум када је дошло до почетка транзита гаса и у оквиру тога размене гаса, будући да технички услови нису постојали тј. да није било гасовода од Берегова до границе са нашом земљом и треће, тада је дошло до нашег првог повезивања у међународни систем гасовода који траје до дан-данас, истакао је Тодоровић и додао да је изградња овог гасовода имала тако велики економски значај за нашу земљу, као што то данас очекујемо од изградње магистралног гасовода од бугарске до мађарске границе, којим ћемо се прикључити на Турски ток и који ће омогућити да гас потекне и „у супротном смеру“. Он, затим, отвара још једну интересантну тему везану за овај гасовод. Наиме, пошто, као што је већ речено, Мађари нису имали директан усмерени гасовод до Југославије, они су тражили да им ми, тј. Југославија, а рачунајући на њен тадашњи политички и финансијски рејтинг у свету, обезбедимо кредитна средства за градњу тог правца. Тако је и било.

Кредит на ком смо зарадили

О детаљима кредитног аранжмана више смо сазнали у разговору са некадашњим директором РО „ГАС“, а у време припрема и изградње гасовода од Хоргоша до Батајнице и Зворника, помоћником директора за економско комерцијална питања Нафтагас ГАС-а, **Слободаном Радуловићем**, дипломираним економистом.

РУС НИКОЛАЈ БРАЦЕВИЧ „СТРУЧНИ НАДЗОР“ ЗА ГАСОВОД УУ916

У Банат је, тадашњом „планском расподелом кадрова“ дошла једна цела екипа инжењера из Лендаве, будући да је управо у том делу Словеније била прва школа за обуку кадрова у транспорту и допремању гаса цевоводима. Они су били експерти за овај наш посао и много смо тада од њих могли да научимо, каже нам Габор Келемен и наводи имена **Фрање Церца**, **Бојана Лорбека** итд. Такође, још једно име, каже, остаће упамћено као веома важно у време изградње гасовода. Као што смо рекли, пројектовали су га инжењери загребачког „Индустропројекта“. Ова фирма именовала је једног човека, који је надгледао све радове на гасоводу, од припреме за почетак градње до пуштања у рад. Био је то **Николај Працевич**, пореклом Рус, човек који је, после нашег гасовода учествовао и надзирао и изградњу Рафинерије нафте у Новом Саду. Изузетно стручан и вредан човек био је инжењер Працевич, присећа се Габор Келемен.

- Мађарски партнер условио нас је да му дамо кредит, како би суфинансирали изградњу гасовода. Да бисмо то реализовали, ми смо са једном банком из Лондона, у чему сам директно учествовао, уговорили да нам дају 70 милиона долара, које смо затим пренели Мађарима за изградњу тог, њиховог, транзитног гасовода који ће снабдевати нашу земљу. Оно што је важно у вези са овим кредитом, то је да смо ми успели да у време када су цене југословенског кредитног дуга нагло пале и када су нама иностране банке понудиле да им платимо 40 центи, како би нам био

Слободан Радуловић

отписан 1 долар дуга, ми смо од поменуте лондонске банке откупили кредит, а ефекат уштеде за наше тадашње предузеће био је чак 15 милиона долара. Веома сам поносан што сам све време био директни учесник овог посла. Иначе, од Међународне банке добили смо кредит за изградњу нашег гасовода, дакле била су то средства за реализацију пројекта гасификације источног дела Југославије. Био је уговорен износ од 59 милиона долара. Да би се прикупило довољно средстава за овај велики пројекат, у њему су морали да учествују и наши потрошачи, учешћем у динарским средствима. Тако су велике фирме и топлане из Војводине, попут Новосадске топлане, Хемијске индустрије и Индустрије стакла у Панчеву, Беоцинске фабрике цемента, Метанола и Циглане из Кикинде, „Серво Михаља“ из Зрењанина, дакле фирме које су биле и велики купци гаса у то време, заједно са нама, на неки начин, градили овај гасовод. Прикупљена су средства и кренуло се са изградњом. Најпре магистрални гасовод до Батајнице и повезивање великих градова Новог Сада, Панчева, Кикинде...а потом смо са Међународном банком преговарали да нам дају додатни кредит да би изградиле и гасовод од Батајнице до Зворника. И добили смо и та средства, тако да је могао да се обезбеди и транзит до Босне, појаснио нам је Слободан Радуловић.

Најбоља мерно-регулациона опрема у то време

Радуловић, као и наш следећи саговорник, такође пензионер, а раније директор „Мерења и регулације“, као посебне ООУР (Основне организације удруженог рада), **Крсман Крсмановић**, кажу нам да је посебна свечаност отварања новог гасовода 1979. године у нашој земљи, била у Госпођинцима, где је ГРЧ - Главно разводно чвориште, а врпцу је пресекао, како су пренеле новине, „млади самоуправљач, инжењер **Драган Сурдучки**“, који је касније био један од директора НИС-Гас-а. Од Крсмана, иначе машинског инжењера, који је у то време био и председник Радничког савета, и по том основу присуствовао свечаном отварању, сазнајемо детаље о мерно

Крсман Крсмановић

регулационој опреми на овом гасоводу.

- Када је изграђен гасовод, YU916, требало је у њега уградити сву потребну опрему и телеметрију која је у то време нама била доступна. Расписан је међународни тендер, а посао је добила фирма „Тартарини“ из Италије, с тим да је она за неке делове опреме, тачније за мерну и регулациону технику ангажовала подизвођаче из Немачке и Холандије. Телеметрију је радила италијанска фирма „Новопињоне“. Она је надограђивала уређаје за пренос података, дакле притиска, температуре, протока, могућности затварања појединих бочних вентила. Замислите, тада је тај пренос података ишао преко поштанског кабла, дакле ништа није било бежично као сада. Наша зграда у којој су били уређаји за сабирање података, била је на месту садашње пунионице ТНГ која припада НИС-у. Тартарини нам је испоручио 9 станица само за Нови Сад, то су биле мерно регулационе станице за Новосадску топлану, Школу милиције, Циглану у Буковцу итд. Ми смо ишли на посебну обуку у Болоњу како бисмо знали да рукујемо за нас тада веома модерном и квалитетном опремом. А контролисали смо ми и увоз гаса, односно уређаје у Берегову и у Кишкундорозми, јер нам је на основу тога фактурисан гас, прича нам Крсман Крсмановић. Још један занимљив податак сазнајемо у разговору са њим. Када је почео да ради у Нафтагасу 1967. године, ту је било 6 дипломираних инжењера, каже веома квалитетних стручњака али и правих

колега. Тај организациони део је временом растао, тако да је 30 година касније, дакле '97. године, када је одлазио у пензију, овај део запошљавао 76 радника.

- Мерење је срж технике, што се тиче транспорта гаса, тако да смо ми радили један веома важан део, све што се тиче инструмената, података о квалитету и мерењу испоручених количина, прича са поносом Крсмановић.

На насловним странама

Догађај у Кишкундорозми био је изузетно високо позициониран у дневној штампи и у тадашњем телевизијском информативном програму. Новинари Дневника, Експрес политике, Политике, Вечерњих новости, али и Радио-Телевизије Нови Сад, пренели су извештаје са отварања новог гасовода међу ударним вестима. Гасовод је, како је оцењено, једна

од најзначајнијих инвестиција у Југославији после рата, а његово пуштање у рад обезбедиће и источном делу наше земље додатни енергетски и сировински извор. Похваљени су градитељи гасовода и истакнути напори стручњака наше земље и Мађарске, који су уложили много труда да би спојили два магистрална гасовода, кроз која су 6. септембра 1979. године потекле прве количине гаса.

КО ЈЕ БИО НОВИНАР-ИЗВЕШТАЧ СА ОТВАРАЊА ГАСОВОДА?

У свим редакцијама, као што смо већ рекли, посебна пажња била је усмерена на организацију и праћење догађаја у Кишкундорозми. За лист Дневник, као и за Агенцију Танјуг извештавао је наш познати новинар, публициста, аутор радио и телевизијских серијала **Мирослав Божин**, који је тада био дописник Дневника и Танјуга из Суботице. За наш Гас прес замолили смо га да се и он присети свечаности крај Сегадина.

- Тај догађај био је веома значајан за Југославију и међусобне односе наше тадашње земље и Мађарске. Индустрија је тражила ефикаснију и јефтинију енергију, тако да је то била нова етапа развоја земље. Сам догађај је протекао у домену протокола. Присуствовале су привредне и политичке делегације две земље и директори две компаније, као и тадашњи амбасадор Мађарске у Југославији **Јожеф Халас**. „Дневник“ је придавао велики значај билатералним односима две земље и међунационалној сарадњи, па и није чудо што је извештај објављен на првој страни 7. септембра 1979. године, дан касније по отварању. Занимљив је детаљ да сам тада, журећи до Суботице да пошаљем телефонски извештај у Нови Сад, јер тада није било данашњих комуникација, буквално пројурио преко границе, без прегледа и задржавања. А како? Наиме, када смо после свечаности позвани на пригодан ручак, ми извештачи смо се захвалили с образложењем да морамо да пошаљемо извештаје. Љубазни домаћини су уписали регистарске ознаке наших аутомобила и рекли да не чекамо на граници, већ да идемо на „CD“ траку, предвиђену за дипломатска возила. Захваљујући томе смо брзо стигли у наше редакције и припремили извештај, рекао нам је Мирослав Божин, додајући уједно да су овај догађај пратили бројни мађарски и наши медији.

ПУТ УВОЗНОГ ГАСА СА СЕВЕРА ПРЕМА ЛУГУ И ЗАПАДУ ЗЕМЉЕ

Четири деценије важног транспортног гасоводног правца више су него довољан разлог да велики део нашег септембарског Гас преса посветимо управо том гасоводу . Дакле, из архиве али и са лица места ових дана, забележили смо фотографије Пријемно предајних станица у Хоргошу и Зворнику, као и Главног разводног чворишта у Батајници!

Батајница

Батајница

Хоргош

Хоргош

Батајница

Хоргош

Хоргош

Хоргош

Хоргош

Зворник

ЈП „Србијагас“ Нови Сад и ове године на листи ТОП 500

МЕЂУ НАЈБОЉИМА У ЦЕНТРАЛНОЈ И ИСТОЧНОЈ ЕВРОПИ

Наша компанија, захваљујући добрим пословним резултатима, нашла се и ове године на листи ТОП 500, односно у годишњој студији о 500 највећих компанија у централној и источној Европи, коју већ традиционално, припрема и објављује Међународна компанија за кредитно осигурање „Coface CIE“. Овога пута, ЈП „Србијагас“ налази се на 351. месту, са оствареним прометом од 653 милиона евра.

На листи ТОП 500, на којој је и ове године 10 предузећа из Србије, рангирање је извршено

по промету, а познато је да се у овој студији посебно анализирају и друге чињенице, као што су број запослених, оквир компаније, сектори и тржишта, као и нове кредитне процене компаније „Coface CIE“.

Дакле, међу ТОП 500, из Србије, су још и: Електропривреда Србије (70. место), Нафтна индустрија Србије (71. место), ХБИС Група (232. место), „Делез Србија“ (249. место), „Фијат Крајслер Аутомобили Србија“

(306. место), „Телеком Србија“ (307. место), „Меркатор-Ц“ (315. место), „Нелт“ и „Тигар Тајерс“ (344. и 345. место).

Економски развој ТОП 500 „Coface CIE“ репрезентативан је за тржишни тренд у целој регији. Посматрано по секторима, водећа позиција припада и даље нафти и гасу, а прате их снажни аутомобилски и транспортни сектор.

(www.coface.rs)

Агенција „Спутњик“ о транспорту гаса следеће године

ДА ЛИ ЋЕ СЕ КАПАЦИТЕТИ У УКРАЈИНИ РЕЗЕРВИСАТИ И БЕЗ УГОВОРА?

Испоруке гаса из Русије у Европску унију 2020. године могле би да се обављају без закључивања уговора са Украјином, објавила је руска агенција „РБК“ позивајући се на неименоване изворе из

руске компаније „Гаспром“. Како је наведено, „Гаспром“ би могао да резервише одређене капацитете у систему за транспорт гаса у Украјини на краткорочни и средњорочни период. Истиче се

да би иницијатор могао да буде Брисел. Извор подсећа да је таква шема могућа због тога што се Кијев обавезао да ће примењивати европске енергетске стандарде у националном законодавству. Извор из руске компаније појаснио је да би тај сценарио одговарао „Гаспрому“, али да ће све зависити од цене резервације.

Преговори о транзиту

Важећи уговор о транзиту руског гаса преко Украјине истиче крајем ове године. Русија, Украјина и Европска унија преговарају о транзиту гаса после 2019. године. Друга рунда трилатералних консултација била је одржана у јануару у Бриселу, али тада није постигнут конкретан договор. Европска комисија је странама

понудила предлог будућег уговора: рок транзита би био 10 година, а обим транзита привлачан за инвеститоре који би били ангажовани у модернизацији украјинских изворишта течног гаса. Украјински „Нафтогас“ саопштио је да намерава да предложи Гаспрому да за транзит

резервише просечни капацитет од 60 милијарди кубних метара гаса годишње за период од десет година. Руски министар енергетике Александар Новак је у јуну, после разговора са потпредседником Европске комисије за енергетски савез Марошем Шефчовичем, рекао како је Русија спремна да

настави да под важећим условима продужи уговор о транзиту гаса кроз Украјину и да обнови испоруке гаса тој земљи. Он је додао да је решавање судских спорова „Гаспрома“ и „Нафтогаса“ један од кључних услова за постизање руско-украјинског договора о гасу.

(https://rs.sputniknews.com)

Одржан радни састанак Владимира Путина и Алексеја Милера

РАЗГОВОР О ИСПОРУЦИ РУСКОГ ГАСА НА СПОЉНА ТРЖИШТА

Средином септембра у Москви је одржан радни састанак председника Руске Федерације **Владимира Путина** и председника Управног одбора ПАО „Гаспром“ **Алексеја Милера**, који је руског председника информисао о припреми компаније за предстојећу сезону јесен-зима. Посебна пажња била је посвећена питањима испоруке гаса на спољна тржишта.

- Основни задатак тренутно је припрема за још једну грејну сезону, утискивање гаса у подземна складишта гаса и обезбеђивање оперативне резерве гаса у подземним складиштима Русије за почетак периода истискивања у обиму од 72,2 милијарде m^3 .

За почетак сезоне јесен-зима ми ћемо обезбедити потенцијалне максималне дневне капацитете подземних складишта у Руској Федерацији у обиму од 843,3 милиона m^3 гаса. То ће бити историјски максимум за гасни сектор наше земље. До краја године Гаспром ће у подземна складишта у Европи утиснути минимално 11,4 милијарди m^3 гаса. То више од два пута прекорачује ниво из прошле године. Видимо да наши европски партнери врше утискивање веома високим темпом,

Владимир Путин и Алексеј Милер

а то покушавају да ураде и наше украјинске колеге.

Без сумње један од фактора великих количина гаса које се утискују у подземна складишта је чињеница да 31. децембра ове године истиче уговор о транзиту преко територије Украјине. Питање уговора о транзиту је изузетно важно, али је главно питање и даље да ли ће Украјина куповати руски гас по директном уговору. Одговор на ово питање уједно је и одговор на питање које капацитете за транспорт гаса са руске стране треба да гарантује Гаспром за снабдевање гаса у Украјину.

Милер је даље у разговору са

руским председником истакао да је изузетно важно која ће то цена бити за украјинског крајњег потрошача, јер у случају потписивања директног уговора о испоруци гаса са Гаспромом, цена гаса за крајњег потрошача у Украјини може бити за 25 процената нижа од садашње цене.

- Али без сумње главно питање је, наглашава, испорука гаса за украјинско тржиште. А то је питање билатералних преговора између Русије и Украјине, рекао је у разговору са руским председником Путином, шеф Гаспрома Алексеј Милер.

(www.gazprom.ru)

превод са руског: Милица Пријић

Агенција Танјуг, средином септембра објавила:

ВЕЛИКЕ КОРИСТИ ОД ЕНЕРГЕТСКОГ СПОРАЗУМА СА РУСИЈОМ

обушављен из објективних разлога, који нису имали директно везе са Србијом већ са Бугарском, навео је Радосављевић и додао:

- Друге две компоненте су реализоване, а најважнија је, можда, складиште природног гаса у Банатском Двору, које сада може да задовољи око 35 одсто годишње потрошње гаса читаве Србије, што је значајан ресурс, нагласио је Радосављевић.

Он је, уједно, подсетио да то подземно складиште може да прими око 450 милијарди кубних метара гаса и да се планира његово додатно проширење.

Када је реч о приватизацији НИС-а од стране Гаспромнефта, Радосављевић истиче да је

Танјуг објавио, пренели сви значајнији домаћи штампани и електронски медији! Енергетски споразум с Русијом донео је велике користи српској енергетици и садашња изградња гасовода кроз Србију за руски гас, у оквиру Турског тока, представља наставак реализације тог споразума, рекли су агенцији Танјуг домаћи стручњаци за енергетику.

Они кажу да се „Енергетски споразум“ из 2008. године повремено оспорава искључиво из политичких разлога.

Генерални секретар Националног нафтног комитета Србије **Горан Радосављевић** објаснио је да споразум са Русима има три компоненте: једна је била изградња гасовода Јужни ток, затим приватизација НИС-а и изградња гасног складишта.

- Пројекат изградње Јужног тока је

промењен, а инвеститор је, као и многи други инвеститори у земљи, добио могућност да се пореска политика не мења одређени низ година. Тако да је приликом приватизације НИС-а обећано Гаспромнефту да се, мислим, до 2021. или 2023. године, неће мењати пореска политика. А то подразумева да они порези попут рудне ренте који су постојали у тренутку приватизације остају на снази колико је договорено, рекао је Радосављевић.

Он је у интервјуу за Танјуг навео да то није јединствен случај и да је многим предузећима приликом приватизације дата могућност да не плаћа порез на добит, „као што је случај, на пример, са Фијатом“.

- Такође, ни нека друга предузећа нису плаћала одређене порезе или се нису мењали док она нису постала профитабилна или како је било предвиђено тим уговорима. Ту нема полемике и мислим да држава треба сваком инвеститору да испуни оно што је обећала, без обзира што се нама то сада не свиђа. Разлика између три и седам одсто рудне ренте представља одређену количина новца, али се она мери у три или четири милијарде динара и ако се пореди према 2.000 милијарди динара колико је консолидовани буџет Србије, скоро је па ништа, каже Радосављевић.

Он још додаје да, према његовом мишљењу, буџет не би био енормно богатији када би наплаћивао и тај износ рудне ренте, „а кршио би се закон“.

- Тако да мислим да је ту реч о полемици ради полемике која није

заснована на чињеницама. Закон који је ратификован у скупштини мора да се испоштује до краја, а након тога НИС ће, као и свако друго предузеће, морати да плаћа рудну ренту која је предвиђена законом, ако се тај закон у међувремену не промени, истиче Радосављевић.

Градња гасовода у Србији који се назива Турски ток, је наставак реализације енергетског споразума са Русијом, сматра Радосављевић.

- Ако се реализује, на неки начин ће задовољити и тај први део гасног споразума с Русијом који се тиче гасовода, под мало другачијим финансијским условима. Надам се да ће Србија добити тај гасовод. Тако да можемо рећи да ће све три компоненте споразума бити испуњене, закључио је Радосављевић.

Стручњак за енергетику **Јелица Путниковић** каже да је енергетски

споразум с Русијом већ годинама предмет напада „углавном од политичара, од којих је већина у власти била и у време када је продавана Нафтна индустрија Србије Гаспрому и прављен међудржавни споразум са Руском Федерацијом“.

Како је рекла, они су учествовали и у доношењу закона којим је дефинисана рудна рента, не само за сирову нафту и природни гас, као и прописа по којима се контролише експлоатација природних богатстава.

- Занимљиво је да критичари енергетског споразума с Русијом и тога што већ није изграђен гасовод Јужни ток не помињу да је пролетос Гастрас (мешовита фирма Гаспрома и Србијагаса) започела градњу магистралног гасовода од границе с Бугарском код Зајечара до мађарске границе, којим ће руски гас из Турског тока преко Бугарске стизати у Србију

и бити транспортован даље ка европским потрошачима, казала је Јелица Путниковић. Критичари енергетског споразума не коментаришу ни то што је НИС-ова рафинерија нафте у Панчеву међу најмодернијима у Европи, додала је она.

- Не коментаришу ни то што НИС производи и извози гориво на европско тржиште и што се та компанија позиционирала на околним тржиштима у Републици Српској, Бугарској и Румунији, где су им конкуренција мађарски МОЛ - односно ИНА, аустријски ОМВ, руски Лукоил и словеначки Петрол. Већ у суседној Хрватској не могу да се похвале таквим статусом својих рафинерија, јер мађарски МОЛ у својим стратешким плановима Инине рафинерије у Ријеци и Сиску није одредио за тржишну утакмицу”, нагласила је Јелица Путниковић.

(www.tanjug.rs)

Подземно складиште гаса Банатски Двор

Крагујевачка „Енергетика“ се припрема за хладније дане ПОТПИСАН УГОВОР СА СРБИЈАГАСОМ

Грејна сезона у Крагујевцу ове године почеће на време и без већих проблема! Поред осталих енергената предузеће „Енергетика“ у циљу сигурног и стабилног снабдевања, потписало је уговор са јавним предузећем „Србијагас“ о редовној испоруци природног гаса у наредном периоду. Оно што је новина, то је да ће грејна сезона у Крагујевцу ове године, уколико буде потребе почети раније, тачније од 15. септембра. Према новој градској одлуци, испорука топлотне енергије ће, ако то временски услови захтевају, бити продужена до 15. маја.

После успешно завршеног ремонта постројења „Енергетика“ је спремна за редовно снабдевање топлотном енергијом свих

потрошача у Крагујевцу, саопштено је из овог предузећа. На залихама, кажу, има довољно енергената, и то око 20 хиљада тона угља, као и довољне количине мазута. Као

што смо рекли, и природног гаса биће довољно наредне зиме, јер су све активности благовремено спроведене.

(www.rtk.co.rs)

У Кули велико интересовање за увођење гаса ГАС ЈЕ ЕКОНОМСКИ И ЕКОЛОШКИ НАЈБОЉИ

Све више домаћинстава у кулској општини одлучује се за грејање на гас, као енергент који није скупљи од огревног дрвета или угља, а обезбеђује топлоту „на дугме“, без пепела и других нечистоћа, објавиле су средином месеца „Вечерње новости“. Они који су решили да уведу плин за предстојећу грејну сезону морали су да благовремено поднесу захтев предузећу „Кула-гас“, пословној јединици Србијагас у Кули, јер се на прикључак чека 60 дана.

- Толико времена је потребно да се исходују локацијски услови и добије решење за извођење радова на прикључку, а цела процедура обавља се кроз Централни информациони систем

(ЦИС), објаснио је **Бранислав Живановић**, инжењер у Кула-гасу. Прикључак кошта 1.050 евра, а корисник мора сам да набави котаа и плати уградњу унутрашњих гасних инсталација.

Упркос томе што прикључак, односно мерно-регулациони сет, није јефтин и што се цена гасног котла креће од 60.000 динара до 1.400 евра, преносе „Новости“, евидентно је масовније интересовање за грејање на плин, што се тумачи драстичним поскупљењем чврстог горива. За кубик тврдог огревног дрвета тренутно треба издвојити 6.500, а за тону лигнита и сушеног угља 8.000 и 13.500 динара.

- За грејање куће од 100 квадратних метара чврстим горивом потребно је месечно око 15.000 динара. Уз то, сав угаљ и дрва за зиму треба обезбедити унапред и издвојити велику суму новца, а гас се плаћа према месечној потрошњи, напомиње саговорник „Вечерњих новости“ у Сивцу, крај Куле, **Слободан Раонић**, власник инсталатерске радње за водовод и грејање. Он је протекле зиме за централно грејање своје куће дрвеним пелетом издвојио 1.200 евра, а рачуна да ће преласком на гас, чија је тренутна цена 38 динара по кубном метру са урачунатим ПДВ, плаћати месечну рату од 100 евра, или 600 евра за целу сезону од шест месеци.

- Предност грејања на гас је и у томе што се тајмером у одређеним деловима дана подешава жељена температура, што омогућава знатне уштеде енергије, указује Раонић.

Инжењер Бранислав Живановић наводи да је степен корисности котлова на чврста горива од 0,6 до 0,7, а гасног котла 0,95.

- То значи да у њему практично нема губитака, а уз то у домаћинству омогућава не само грејање, него и купање и кување, јер замењује бојлер у купатилу и електрични шпорет, истакао је у разговору за „Новости“ Живановић.

(www.novosti.rs)

Гасна мрежа у Белој Цркви ИНВЕСТИТОРИ ТРАЖЕ ДА ИНДУСТРИЈСКЕ ЗОНЕ ИМАЈУ ГАС

Инфраструктурно опремање Индустијске зоне у Белој Цркви, на коју у тој јужнобанатској општини с нешто више од 17.000 житеља гледају као на пројекат од пресудног значаја за локални економски развој, привлачење страних инвеститора, а самим тим и смањење незапослености, ушло је у четврту фазу.

Када је реч о довођењу гаса у тамошњу индустријску зону, председник општине Бела Црква **Дарко**

Богосављевић, у разговору за новосадски „Дневник“ напомиње да је одмах по доласку на чело Беле Цркве, почетком 2016. године, иницирао састанак Инвестиционе групе да би се покренуо процес гасификације места. Како каже, незамисливо је да Бела Црква још није гасификована.

- Основни услов и захтев сваког инвеститора је гас. Ми смо партнер у пројекту гасификације нашег места, али немамо никаквих финансијских обавеза. Трошкове гасификације сноси ЈП „Србијагас“, а ми се надамо да ће, најкасније до краја године, цевоводом потећи гас. Мрежа је изграђена у свим селима и самом насељеном месту још у сезони 2012/13. Урадили смо и пројекат проширења

гасификације на Индустијску зону и надамо се скором завршетку тог посла, истакао је Богосављевић.

Иначе, у финансирању градње Индустијске зоне, која се простире на 13 хектара, осим локалне самоуправе, учествовали су Министарство привреде и Управа за капитална улагања АП Војводине.

(www.dnevnik.rs)

Септембар у знаку глобалне еколошке кампање „Очистимо свет“

СРБИЈА ЋЕ ДО КРАЈА ГОДИНЕ ПРЕДСТАВИТИ СТРАТЕГИЈУ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Ксенија Аћимовић

Сваке године у септембру цела планета, као и наша земља, обележава дан који је посвећен акцији „Очистимо свет“. У њој учествују милиони волонтера, а циљ ове кампање јесте подизање јавне свести која инспирише локалне заједнице да кроз различите еколошке акције брину о својој околини. Централна манифестација обележавања Светског дана чишћења у Србији, у организацији Министарства заштите животне средине, одржана је у Пионирском граду у Београду. Том приликом могло се чути да је „Србија на добром путу да успостави целовити систем управљања чврстим отпадом, без којег нема чисте Србије“.

У Србији се још увек раздваја између пет и седам посто отпада, што је далеко од постављених циљева, а досадашње активности и бројне акције уклањања дивљих депонија које се налазе широм Србије нису дале трајне резултате, јер до сада није успостављен

организован систем сакупљања, раздвајања и прераде отпада. Србија ће до краја године представити стратегију за управљање отпадом, најавио је ресорни министар **Горан Триван** и нагласио да ће бити изабран један од система који ће ефикасно прикупљати сав рециклажни отпад, пре свега рециклабилну амбалажу, што ће донети ново, умивено лице Србији.

Министарство је у протекле две године пружало стручну помоћ и дало средства локалним самоуправама за санацију несанитарних депонија и за израду пројектно-техничке документације као основе за изградњу санитарних депонија и регионалних рециклажних центара, и наставиће да пружа подршку како би следећа година била прекретница у овој области. Србија ће, како је овом приликом истакнуто, бити чиста ако се свако од нас савесно и ангажовано односи према нашој животной средини, што је уједно залог за нашу садашњост и будућност наше деце и услов опстанка Планете.

Иначе, Министарство заштите животне средине обележило је овог месеца и 16. септембар, Међународни дан заштите озонског омотача под слоганом: **ОЗОНСКИ ОМОТАЧ - 32 године обнављања**, у циљу да се подсетимо на заједнички рад и уложене напоре у заштити озонског омотача, који трају већ 32 године. Овај веома важан дан нас подсећа да и убудуће наставимо са спровођењем активности и мера којима ће се спречити даље оштећење озонског омотача и тиме осигурамо здравље људи и читаве планете. Захваљујући Монреалском

протоколу, који се показао као најуспешнији споразум из области заштите животне средине, земље потписнице успеле су да избаце из употребе 99 процената супстанци које оштећују озонски омотач, превасходно оних које су се користиле у расхладним и клима-уређајима, и тиме омогућиле обнову озонског омотача, што је и научно потврђено. Кроз бројне активности Монреалски протокол се успешно спроводи у Републици Србији, а једна од њих је обука и сертификација сервисера.

ЕКО КАЛЕНДАР

- **15. септембар** - Светска акција „Очистимо свет“
- **16. септембар** - Међународни дан очувања озонског омотача (признат од УН)
- **22. септембар** - Светски дан без аутомобила
- **26. септембар** - Светски дан чистих планина

Сертификација сервисера је веома важна, јер је то један од начина правилног поступања са супстанцама које оштећују озонски омотач и флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, чиме се спречавају штетне емисије које утичу на оштећење озонског омотача или на глобално загревање и климатске промене. Обука се спроводи у оквиру ХМПП пројекта (Национални план смањења потрошње хлорофлуороугљоводоника – супстанце која оштећује озонски омотач), који спроводи Национална озонска канцеларија у саставу Министарства заштите животне средине.

Акције добровољних давалаца крви у београдском и новосадском делу наше компаније

ХУМАНОСТ УЗ ОСМЕХ

Ивана Стефановић и Драгана Косојевић на акцији у Београду

После летњих одмора наши су радници наставили да изражавају своју хуманост. Акције добровољног давања крви организоване су овог септембра у Београду и Новом Саду. У Београду у четвртак 19-ог акција је спроведена у просторијама Сектора одржавања на Бежанијској коси, а у Новом Саду у четвртак 26-ог у Заводу за трансфузију крви.

- Задовољни смо одзивом наших колега на наш апел. Крв је уз осмех зато што су хумани, дало 17-оро запослених, од тога пет жена. И овога пута, нашим заједничким ангажовањем, допринели смо да прилив јединица крви за пацијенте којима је та течност неопходна буде континуиран, рекла нам је **Миладија Цица Драгићевић**, организаторка добровољног давања крви у београдском делу наше компаније.

Што се Новог Сада тиче у акцији је учествовало 27 наших колегица и колега.

- Одзив би вероватно био већи, да се десеторо наших колега у тренутку кад

смо имали акцију није налазило на одмору. Међутим, они су то заслужили својом дугогодишњом хуманом активношћу. Подсећам, захваљујући нашој синдикалној организацији која је препознала нашу хуманост, тих десеторо наших радника, који су најактивнији што се давања крви тиче, боравило је бесплатно на мору у Грчкој. Не сумњам да ће нам се они придружити у последњој

ПОДСЕТНИК

Подсећамо да добровољни даваоци крви могу бити све здраве особе између 18 и 65 година, које имају више од 50 килограма тежине.

Из Црвеног крста Србије поручују да је нашој земљи дневно потребно обезбедити 1.000 јединица крви, односно организовати акције добровољног давања крви на којима ће 1.000 људи добровољно дати крв.

Зато је увек актуелна и подстицајна једна од парола добровољних акција давања крви - „Твојих 5 минута - нечији цео живот.“

овогодишњој акцији, која је заказана за 26. децембар. Верујем да ће и због тога одзив наших колега бити бројнији, чули смо од председника новосадског Актива добровољних давалаца крви **Момчила Гаговића**.

Ј.Ђ;В.У.

Групис портрет новосадских давалаца после септембарске акције

Последњи овогодишњи излет пензионера Србијагаса

У КИКИНДИ, НА „ДАНИМА ЛУДАЈЕ“

Наши пензионери испред главне бине у Кикинди

Коњовић. Код наших пензионера, током реализације њихових излета, често се догоди и нешто „плус“. Овога пута, приликом посете Кикинди, то „више“ била је могућност да се види Ретроспективна изложба Милана Коњовића (1898-1993). Тако су наши бивши радници, између осталог, могли да стекну увид у, додуше готово минималан, али итекако репрезентативан, део стваралаштва славног Сомборца. Током тог стваралаштва који је трајао више од седам деценија, Коњовић је оставио иза себе око шест хиљада радова, а најстарија слика на изложби датира из 1913, док је најмлађа насликана 1986.

Кика. Године 1996. у глинокопу компаније „Тоза Марковић“ на дубини од 21-ог метра пронађени су фосилни остаци мамута, изузетно очуваног скелета од око 90% коштане масе, што је реткост. Стручњаци су утврдили да је животиња, када је угинула, имала 64 године; да је старост самог фосила око 500 хиљада година; да је мамут био висок око 4,7 метара, дугачак око 7 метара; да су му кљове биле дужине три и по метра; да је, вероватно, са све кожом и месом тежио око 7 тона и да је мамут, у ствари, била женка... Назвали су је Кика и постала је заштитни знак Кикинде и једна од њених највећих атракција.

Лудаја. После обиласка Народног музеја где су посетили поменуту изложбу, погледали филм о Кики и видели њене огромне фосилне остатке, чланови УПР ЈП „Србијагас“ имали су времена да прошаутају Тргом српских добровољаца, где је био центар српског тродневне манифестације „Дани лудаје“. И одмах да кажемо да су ове године оборени досадашњи рекорди и то у обе категорије, јер је **Душан Јанков** из Чуруга узгојио бундеву тешку 639,5

килограма, док је Кикинђанин **Милан Вучен** победио са тиквом дугачком 366 сантиметара. Осим обиласка тезги и куповине производа од бундеве, наши бивши радници су на главној бини могли да виде највеће и репрезентативне примерке ове биљке. Иначе, „Дани лудаје“, као туристичка манифестација, постоје 34 године и током та три дана одржи се мноштво, што главних, што пратећих програма, које није лако ни избројати.

Terra. Музеј је отворен пре две године у реконструисаном и адаптираном војном објекту и представља једно заокружено готово четрдесетогодишње стваралаштво истоименог Центра за ликовну и примењену уметност. У овом јединственом музеју постоји више од хиљаду скулптура израђених у теракоти, а у њиховом стварању учествовало је преко две стотине вајара из читавог света. Музеј „Terra“ је ауторски пројекат вајара Слободана Којића, који је реafirмисао скоро заборављен израз уметника у исконом материјалу - глини.

Жеравица. Сталну поставку музеја у Новом Милошеву започео је **Миливој Жеравица** (иначе рођени брат прослављеног кошаркашког тренера **Ранка**), а завршио је његов син **Чедомир**. Највреднија је збирка трактора и у целости је прикупљена на домаћем простору. Централно место у колекцији заузима најстарији сачувани трактор у Србији и широј регији, амерички „Hart-Parr 30“ из 1920. године. Има још бројних примерака из међуратног и послератног периода, а музеј садржи део етно поставке са старим занатима, као и већу колекцију старих радио и фотографских апарата.

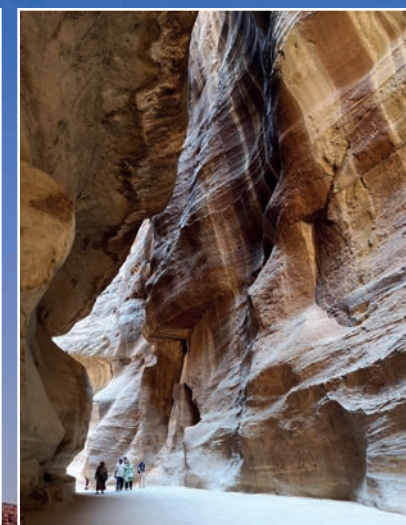
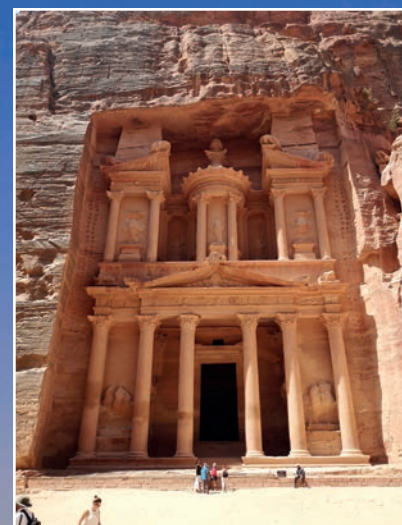
В. Уторник

ДОЧЕК

Ако сам добро избројао, те суботе 21. септембра у Кикинди је било тачно 56 чланова УПР ЈП „Србијагас“, а све њих је пригодним говором дочекала **Драгица Бартул**. - Драги моји омладинци, желим вам да проведете један леп дан у нашем лепом граду и да из њега одете пуни изузетних утисака, поручила је, између осталог, председница кикиндског клуба наших пензионера. Тако је и било.

ЈОРДАН ЗЕМЉА ПОСЕБНОГ ШАРМА И НЕВЕРОВАТНЕ ИСТОРИЈЕ

У овом издању Гас преса, сликом и речју представимо вам чари блискоисточне краљевине Јордан. Разгледница од наших колега који су, као туристи, обишли ову земљу, стигла је најпре из престонице - Амана, који представља чудан спој традиционалног и модерног. У грчком периоду називан Филаделфија, Аман не само да нуди богате туристичке садржаје, већ и све оно што је савременом туристи потребно, иако је често стављан у други план наспрам осталих блискоисточних метропола. Дакле, у овом граду „није сваки камен историја“, већ је то данас модерна престоница у којој се осећа и утицај европске савремености. Дакле, у источном Аману, који је муслимански и конзервативан, могу се видети скромне куће и велики прави оријентални базар, док у западном Аману, који личи на светске метрополе, туристи уживају у галеријама, кафеима, модерним тржним центрима, баровима... Наравно, ко год да оде у Јордан, не може, а да не посети остатке древног града Петре, главног града некадашњег Набатејског царства. Њена је специфичност што је цео град уклесан у стенама, а најпознатији објекат,

„Ризница“, налази се на самом улазу у град, након проласка кроз узан теснац. Обилазак се наставља на самом југу Јордана, где се налази специјални резерват природе и каменита пустиња Вади Рум. Позната је по пределима који ће створити утисак као да се налазите на Марсу, па су стога и многи филмови који за тематику имају научну фантастику, снимани управо овде. Незаобилазно је и купање у Мртвом мору. Због високог салинитета, ту не морате да се одржавате на површини, јер у Мртвом мору не може да се потоне. Осећај плутања је невероватан! Препоручује се потом и мазање лековитим блатом, које је пребогато разним минералима. Северну границу Израела и Јордана чини река Јордан, до свог уливања у Мртво море. Управо на њој се налази још једна туристичка атракција, место за које се верује да је на њему Исус Христ крштен од стране Јована Крститеља. Локација је веома лепо уређена и посетиоцима је омогућено купање у „Светој реци“, иако она није нарочито велика и иако је, са друге стране, потпуно друга држава - Израел. А о тој блискоисточној дестинацији, у некој следећој причи.

ЕНЕРГИЈА КОЈА НАС СПАЈА

ЈП "СРБИЈАГАС", Нови Сад
Народног фронта 12, 21000 Нови Сад, Србија
ТЕЛ + 381 21 481 1004 / + 381 21 481 2703 / ФАКС + 381 21 481 1305
www.srbijagas.com